

Tokat Geleneksel Evlerinin Beyhamam ve Bey Sokak Örneğinde İncelenmesi

Emine Saka AKIN¹, Hamiyet ÖZEN**

Özet: Tokat, Orta Karadeniz'in iç kısmında yer alan ve tarih boyunca birçok uygarlığın egemenliği altında kalmış bir kenttir. Antik dönemde kent bugün bulunduğu yerden 6km. kuzey doğuda kurulmuştur. Hıristiyanlığın ilk dönemlerinde kent, din çatışmalarından korunmak üzere bugünkü kent merkezine taşınmıştır. Sonrasında Bizans, Danişmend, Selçuklu, İlhanlı ve Osmanlı Dönemlerinde varlığını sürdürmüş bir kenttir. Çalışma alanında bulunan Beyhamam ve Bey Sokak Osmanlı Dönemi'nden günümüze gelen ve sit alanında bulunan iki sokaktır. Bu iki sokak özgün tarihi dokusunu bozmadan korumaktadır. Fakat günümüzde bakımsızlık ve terk edilme bu iki sokak için tehdit unsurudur. Yirmi yıl öncesine kadar, burada yaşayanlar evlerin sahipleri olduğunu ve gelir düzeyi yüksek olan ailelerden oluştuğu bilinmektedir. Ancak ev sahipleri evleri bırakıp büyük kentlere ya da yeni yapılan binalara taşınmaları sonucunda, evlerde düşük gelir kaynağı olan kiracılara verilmiştir. Bu süreç ise evlerin eskimesini ve yıpranmasını hızlandırmıştır. Günümüzde kendi haline terkedilmiş bu evler 1986 yılında sadece ön cephe düzeyinde basit bir onarım geçirmiştir. Bu çalışma kapsamında Beyhamam ve Bey Sokak'ta geleneksel evlerin tesbitleri ve mimari analizleri yapılmıştır. Evlerin genel yerleşim karakterleri, evlerin plan ve cephe düzenleri ve diğer özellikleri görsel malzemelerle ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel ev, Kültürel miras, Koruma, Tokat.

---

¹ Dr. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı, Tokat, Tel: 0544 609 71 04, e-posta: sakin7@hotmail.com

** Yrd.Doç. Dr. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Trabzon

Analyzing Traditional Houses of Tokat City: A Case Study on Civil Architectural Examples of Beyhamam and Bey Street

Abstract: Tokat located at the inner part of Mid Black Sea Region, has been under the rules of various civilizations. The city in the archaic era was located 6 km away from the today's city core on the north-east direction. The city core moved to the today's place in order to protect itself from the religious conflicts during the first period of Christianity Religion. The city continued to surviving during Byzantine, Danishmend, Seljuk, Ilhanlı and Ottoman era. Beyhamam and Bey Streets where this study was performed belong to the Ottoman's era and are located within the protected area. These two streets are continuing to survive without damaging its peculiar historical texture. But, negligence and abandoned are the two main threats to these two streets. It is known that the people used to live here twenty years ago were the owner of the houses and consisted of family having respectable income level. As a results of abandoning the houses by the owners due to either for moving to big cities or the newly built houses in the city, the houses were rented to the low income level people. This process has caused rapid deformation of the houses. The houses that are currently let alone were renovated by applying small scale restoration only on front facade level in 1986. In this study, determination and architectural analyses of these traditional houses in Beyhamam and Bey Streets have been done. General characteristics of their layout, their plan and facade types and their other features have been displayed with the visual materials.

Key words: *Conservation, Cultural Heritage, Tokat, Traditional Houses.*

Giriş

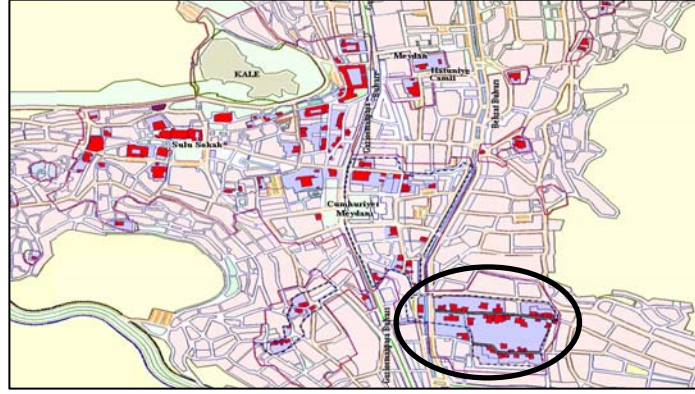
Günümüzde pek çok kentin tarihi merkezini baskı altına alan ve bozulmasına neden olan hızlı ve çarpık yapılaşma, Tokat kentinin de önemli sorunlarından birisidir. Çalışma alanında bulunan iki sokağın eskime sürecini terk etme ve bakımsızlık hızlandırmaktadır. Kentin merkezinde hiçbir değişime uğramadan varlığını bugüne kadar getirmiş bu iki sokağın korunması ve tekrar kullanımlarının gündeme getirilmesi bu çalışmanın çıkış

noktasıdır. Bu amaca yönelik bu iki sokakta tespit ve saptama çalışmaları yapılmıştır.

Çalışma kapsamında bu iki sokağın yerleşim ve mimari özellikleri saptanarak analiz edilmiştir. Alanda rölöve çalışmaları ve imar haritaları yardımıyla sokak dokusu, cephe ve plan özellikleri çizim ve fotoğraflarla ortaya koyulmuştur. Derlenen bu veriler yardımıyla plan ve cephe tipolojileri oluşturulmuştur. Saptamalar sonucunda mevcut dokunun korunabilmesine yönelik önerilerin belirlenmesi hedeflenmiştir. Tokat geleneksel sivil mimarisinin tüm özelliklerini bünyesinde barındıran bu iki sokak, birbiriyle bütünleşmiş ve bütün özgünlüğüyle günümüze kadar gelebilen ender alanlardan birisidir. Geleneksel Tokat kent dokusunu ve ev mimarisine sahip olan bu iki sokağın özgünlüğünün korunması tarihi bir zorunluluktur.

Çalışma Alanı

Beyhamam ve Bey Sokak kaleden uzak kentin Behzat Deresi adı verilen derenin yakınında konumlanmaktadır (Şekil 1). Pek çok tarihi evin yanı sıra bu alanda önemli anıtsal yapılar da mevcuttur. Bu yapılar Mevlevihane, Mevlana Hamamı, Vakıf Ev, Yolbaşı Mescidi, Tokat Saat Kulesi ve Hacıbehzadi Camii'dir (Şekil 2).

Şekil 1. Beyhamam ve Bey Sokak'ın Tokat kent içindeki yeri (Akın, 2009)

Şekil 2. Hacıbehzadi Cami, Saat Kulesi ,Yolbaşı Cami, Mevlana Hamamı , Vakıf Ev, Mevlevihane

Tokat'ın M.Ö. 5500'lere inen bir tarihi olduğu, M.Ö. 2000'lerde bölgede Hititlerin hakim olduğu ve önemli merkezler kurdukları bilinmektedir (Eravşar, 2004). MÖ.4.yüzyılda bugünkü Tokat'ın 6 km. kuzey doğusunda Gümenek denilen bölgede Tokat kenti kurulmadan önce

bölgedeki en önemli yerleşme yeri olan Comana Pontica (Komana), Med, Pers, Helenistik, Pontus, Roma çağlarında varlığını sürdürmüş antik bir kenttir (Texier, 2002). Hıristiyanlığın yayılma döneminde Hıristiyan ahali güvenlik için “Tokat Kalesi”nde yeni bir yerleşim merkezi kurmuşlardır (Aktüre, 1978). 5. ve 6. Yüzyıllardan başlayarak 11. yüzyıla kadar Bizans’ın elinde bulunan Tokat’a 11. Yüzyıldan sonra Türkmen akınları başlamıştır (Yavi, 1986).

Kaynakların verdiği bilgilere göre Malazgirt Savaşı’ndan sonra Danişmendli topraklarına katılan bölge 1175 yılında Selçuklulara bağlanmıştır (Eravşar, 2004). 1243 Köseadağ Savaşı sonrasında İlhanlı, 1335 sonrası Eretna, 1388’de Kadı Burhaneddin yönetimine giren şehir 1392’de Osmanlı topraklarına katılmıştır (Turan, 1996). Ankara savaşı sonrası bir süre Osmanlı idaresinden çıkan bölge 1413’te yeniden Osmanlı yönetimine girmiştir (Yavi, 1986). 1863’te Sivas Eyaleti’ne bağlı nahiye, 1878’de Mutasarrıflık. 1920’de müstakil Liva, 1923 yılında ise il konumuna getirilmiştir (Yavi, 1986).

Tokat, 12 ve 13. yüzyılda Anadolu’daki en önemli kentlerden biridir (Turan, 1996). Özellikle kervan yollarının geçtiği bir bölgede yer alması Tokat’ın kısa sürede gelişmesini sağlamış, bu ekonomik gelişme ile şehir kısa sürede birçoğu günümüze ulaşan dini veya sosyal işlevli yapılar ile donatılarak imar edilmiştir.

Tokat Osmanlı Dönemi’nde de gelişmesini sürdürmüştür. Ancak 1700’lü yıllarda Osmanlı’nın duraklama dönemiyle birlikte gelişimi duraklamış ve hatta zaman zaman gerilemiştir. Cumhuriyetle birlikte ekonomisi tarıma dayalı bir şehir olan Tokat’ta hızlı bir endüstrileşme sürecine girilmedi. Bu açıdan, demografik ve toplumsal baskılardan uzak

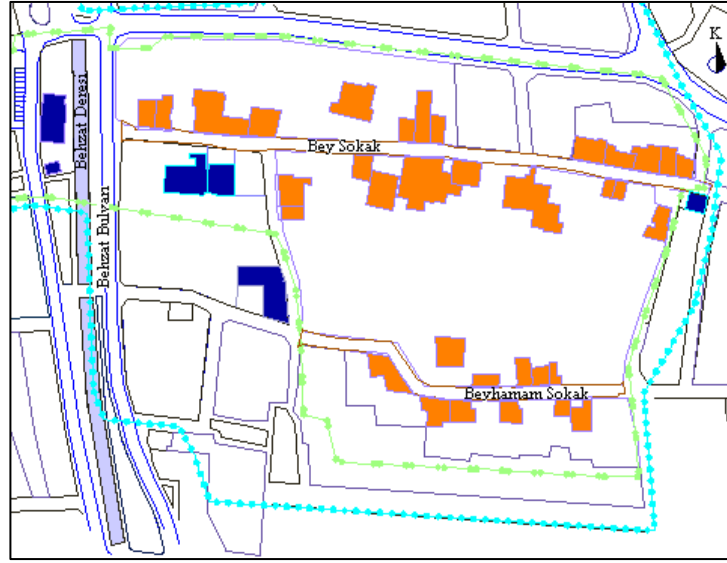
kalmış olmasına rağmen, plansız kentleşme olgusu ve tarihi bilinçsizlik yine de Tokat'ta tarihi yapıların korunması bakımından zarar görmüştür.

Zengin bir kültürel mirasa sahip olan Tokat'ta, bu mirasın korunup günümüze kadar gelmesine katkı sağlayan ilk koruma hareketi 1981 yılında Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (G.E.E.A.Y.K.)'nin kararı ile belirlenen koruma alanları ve tescil sürecidir. Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu (T.K.T.V.Y.) 1984 yılında sit alanlarının ve yapılanma koşullarının belirlendiği kararları almış, aynı tarihte 181 yapı, taşınmaz kültür varlığı olarak tescil etmiştir (Anonim, 1984). 1990- 1992 tarihlerinde gerçekleştirilen Çerçeve (Koruma) İmar Planı, planlama alanı için ana kararlar üreten bir plan niteliğinde olup plan kapsamında özel proje alanları önerilmiştir. Bu proje alanları, kamu yararına gerçekleştirilecek işlerin öncelikle ele alınması ve 1/500, 1/200 ölçekli projelerin hazırlanması gereken alanlardır (Aksulu, 1999). Çalışma alanında bulunan evler, içindeki yaşayanların onarımları ile 1986 yılına kadar gelmiştir. 1986 yılında Tokat Valiliği tarafından sadece ön cephelerde basit bir onarım yapılmıştır. Bu onarım strüktürel ve geniş çaplı bir onarım olmadığından evleri koruma açısından çok faydası olmamıştır.

118 tescilli ev bulunan Tokat'ta Beyhamam ve Bey Sokak'ta 32 tane tescilli ev bulunmaktadır. Bu evlerden 10 tanesine çeşitli nedenlerden dolayı girilememiştir. Evlerin bir çoğu bakımsız durumdadır (Şekil 3).

Şekil 3. Çalışma alanında bulunan bakımsız evler

Şekil 4. Alan içinde bulunan tescilli evler

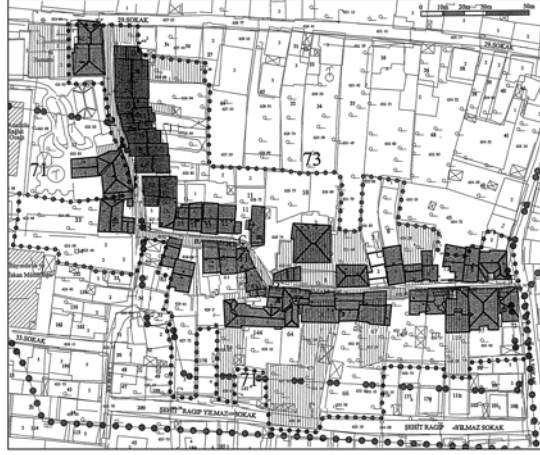
Şekil 5. Beyhamam ve Bey Sokak'tan silüetler (Ş. Aydemir'den işlenerek)

Beyhamam ve Bey Sokak Evlerinin Özellikleri

Çalışma alanı içinde bulunan evlerin mimari özellikleri yerleşim, plan ve cephe açısından incelenmiş ve tipolojileri oluşturulmuştur.

Yerleşim

- *Sokak-bahçe- ev ilişkisi
- *Evlerin bahçeleri
- *Evlerin bir arada bulunuş biçimleri (ayrık,bitişik),başlıkları altında ele alınmıştır (Şekil 6).

Şekil 6. Beyhamam Sokak'ta evlerin yerleşimi

Sokak, bahçe ve ev üçlüsünün bir araya gelmesi iki şekilde olmaktadır. Biri sokaktan dolaysız eve giriş ve evden bahçeye çıkış, diğeri de sokaktan bahçeye giriş ve bahçeden eve giriş şeklindedir.

Sokaktan girişi olan evlerde, ön cephe sokak sınırı üzerindedir ve giriş sadece bu cepheden sağlanmaktadır. En sık görülen eve giriş şeklidir. Bu evlerin bahçeleri arkada bulunmakta ve bahçeye çıkış evden sağlanmaktadır.

Bahçeden girişi olan evlerde, evin yüksek bahçe duvarı üzerinde bulunan sokak kapısıyla bahçeye ve oradan da eve girilir. Çalışma alanı içerisinde çok sık görülmeyen giriş şeklidir.

Bahçeler evlerin önemli bir parçasıdır ve hemen hemen her konutun farklı büyüklükte ve farklı fonksiyonlarda bahçeleri bulunmaktadır. Evlerin tamamına yakınında giriş ön cephe sınırında olduğundan bahçeleri evlerin arkasındadır. Arka bahçeler, meyve bahçeleri ya da küçük tarım alanları olarak kullanılmaktadır. Konak tarzında olan büyük evlerde ise bu bahçeler havuzlu ve diğer elemanlarla zenginleştirilip daha özenli düzenlenmiştir.

Sokakların sınır çizgisini tanımlayan evler, aralarında mesafe olmadan yan yana dizeler şeklinde konumlanırlar. Yan yana dizilen bu evler, sokaktan cephesinde son derece estetik ve uyumlu bir görüntü vermektedirler (Şekil 7). Evler arasında bahçe içinde bahçeye serbest yerleşmiş çok az örnek vardır.

Şekil 7. Evlerden örnekler

Plan Özellikleri

Çalışma alanında görülen plan tiplerini Eldem (2007)'in yapmış olduğu Türk Evi plan tipolojisi içinde şu şekilde sıralayabiliriz.

1. İç sofalı plan tipi
2. Dış sofalı plan tipi
  - a. Üç tarafı odalı dış sofalı plan tipi
  - b. Dış ve köşe sofalı plan tipleri saptanmıştır (Şekil 8).

	İÇ SOFALI	ÜÇ TARAFI ODALI DIŞ SOFALI	DIŞ ve KÖŞE SOFALI
Fotoğraf			
Zemin K			
Ara Kat Planı			
Birinci Kat Planı			

Şekil 8. Plan Tipleri

Genellikle sokaktan dolaysız giriş yapılan zemin katları hizmet alanlarıdır ve bir kısmı taşlık bir kısmı da depo gibi mekânlara ayrılmıştır. Buralarda büyük ve küçük ocaklıklar, fırın ve iş evi bulunmaktadır. Bu mekanlar aynı zamanda arka bahçeye çıkış için kullanılmaktadır. Zemini genellikle taş olan bu mekanlar sokaktan evin kapısıyla ayrılan iç bahçe gibidir. Üst kat ise yaşama mekânları olarak kullanılmaktadır. Evin asıl sokağa açılan kısımları da burasıdır. Zemin katla üst kat arasında bulunan ara kat daha çok kışın oturmak için yapılmış, kolayca ısıtılabilmesi için biraz basık bir mekândır. Tuvalet yine zemin katta ya da ara katın bir köşesinde yer alır. Yıkama işlemi ise ara kat veya üst kattaki odalarda yer alan dolapların içinde yapılmaktadır. Ara kattaki odalarda belirgin bir özellik olmasa da, üst katlarda daha geniş, daha aydınlık ve işçiliğin itinası ile diğerlerinden ayrılan bir başoda görülmektedir. Büyük konak tarzındaki evlerde genellikle zeminden üst kata çıkışta haremlik ve selamlık olmak üzere iki ayrı merdiven vardır.

Odalar, Türk Evi odasının tüm özelliklerine sahiptir. Girişte bir ayakkabılık kısmı, sedirler, ocaklık, dolap, yüklük, sergen ve lambalık odalarında mevcuttur.

Evlerin yapı malzemesi ahşap ve kerpiçtir. Evlerin yapım sistemi, çok alçak bir taş temel üzerine ahşap dikme ve kirişler, hımış tekniği; araları daha ince ahşap direklerle bölünen, araları kerpiç ve tuğla malzeme ile doldurulan bir yapım sisteminden oluşur. Ayrıca bağdadi tekniği daha çok bölücü duvarlarda ve çıkmalarda kullanılmıştır. Genel olarak tavan ve döşeme malzemeleri ise ahşaptır.

Cephe Özellikleri

Tokat evlerinde kat sayısı genellikle üç olup, zemin+ara kat +birinci kat şeklindedir.

Çıkmalar sokak cephesinin en belirgin ve özellikli elemanlarıdır ve çeşitlilik göstermektedir. Bu çıkmalar üç şekilde sınıflandırılabilir.

1. Giriş üstü çıkmalar
2. Giriş üstü çıkmaz, girişin her iki kenarında çıkma
3. Sokağa taşmalar şeklinde serbest çıkmalar

Çıkmalar genellikle sokak cephesinde görülmekte ve manzaraya hakim olma isteğinden kaynaklanmaktadır. Bu çıkmalar sokak üzerinde değişik perspektifler vermektedir (Şekil 9). Evlerin hepsinde çıkma bir şekilde yapılmıştır. Bu çıkmalar bir çoğunda organik olarak sokak dokusuyla bağlantılı yapılmıştır.

Şekil 9. Çeşitli şekillerde çıkmalar

Sonuçlar ve Tartışmalar

Tokat geleneksel evleri, bu iki sokak örneğinde, mimari ve yapıım özellikleri bakımından klasik Türk Evi karakterini taşımaktadır. Türk Evi incelendiğinde, evlerin her birinin kendine özgü bir karaktere sahip olduğu görülmektedir. Ancak bunlar araştırmacılar tarafından tipolojik olarak sınıflandırılabilirler (Erpi, 1990). Bu anlamda Tokat'ta kendini gösteren geleneksel evler Türk Evi olarak nitelendirilebilir.

Tokat geleneksel evlerinin karakteristik özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz.

- Çoğunlukla bitişik nizamda bir araya gelen evlerin organik yerleşimi
- Sokak sınırlarını çizen evleri
- Küçük ölçekte plan ve bu planın dışa vurmasıyla oluşan cepheleri
- Kat sayıları
- Çıkmaları
- Plan bazında çoğunlukla iç sofalı plan tipinde oluşları

Tokat kenti geleneksel konut karakterini yansıtabilen bu iki sokak günümüze kadar kent içindeki silüetini bozmadan gelen ender yerleşimlerden biridir. Ancak bugüne kadar kendi kendine gelebilen bu konutlar artık yok olmaktadır ve en kısa zamanda köklü bir onarıma ihtiyaç duymaktadırlar. Bu ihtiyaçları yapılan analiz ve saptamalar sonucunda şu şekilde sıralayabiliriz.

- Bey Sokak ve Beyhamam Sokak kent merkezinde ticaret ve işyerlerinin yoğun olduğu bir yerde konumlanmasına rağmen sokaktaki evlerin kullanım amacı değişmemiş, hala konut olarak kullanılmaktadırlar.

- Sit alanı içinde bulunan iki mahallede evlerin ön cepheleri görsel anlamda özgün niteliklerini korumaktadır. Ancak arka ve yan cepheler oldukça harabe durumdadır.
- Evler strüktürel anlamda en kısa zamanda onarıma ihtiyaç duymaktadır.
- Evler yeni kullanıcıları ile birlikte plan bazında oldukça değişiklikler geçirmiştir.
- Geleneksel evlerin en kısa zamanda saptama, projelendirme ve onarım çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

Kent içinde, kentten oldukça uzakmış gibi bir yaşam atmosferine sahip olan bu iki sokak kent kültürüne ve turizmine katkı sağlayabilecek niteliktedir. Yapılan çalışmada bu iki sokak için tekil yapılar ve alanın tamamını kapsayarak koruma önerilerinin geliştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca bu alanda bulunan anıtsal yapılar da bu iki sokağın canlandırılmasında başlangıç noktası olabilir ve bu sokaklardaki evlerin konut kullanımına uygun yeni işlevlerle yarınlara taşınması sağlanabilir.

Kaynaklar

- 1.Aktüre, S. (1978). 19. Yüzyıl Sonunda Anadolu Kenti Mekansal Yapı Çözümlemesi , ODTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atelyesi, Ankara.
- 2.Anonim. (1984). T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu, Envanter Kaydı.
- 3.Aydemir, Ş., Erkonak, S., Kuntay, O., Teymur, G. (1983). Doğu Karadeniz Bölgesi Kentsel Doku Araştırması Amasya ve Tokat'ta Birer Sokak II, *Mimarlık*, 11-12, 9-13.

- 4.Akın, E.S. (2009). *Tokat Kenti Anıtsal ve Sivil Mimari Örneklerinin Analizi ve Değerlendirmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- 5.Aksulu, I. (1999). Kaybolan Bir Mirasın Ardından Tokat Kenti ve Koruma Sorunları, Osmanlı Mimarlığının 7 Yüzyılı ‘Uluslar Üstü Bir Miras’ Kasım 1999, Uluslararası Kongresi, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, Bildiriler Kitabı, 343-348, 1999, İstanbul.
- 6.Baykara, T. (2004) Türkiye Selçuklularının Sosyal ve Ekonomik Tarihi, IQ Kültür Sanat ve Yayıncılık, Araştırma - İnceleme Dizisi, 69, İstanbul, 2004.
7. Eldem, S., H., 2007. Türk Evi Osmanlı Dönemi, C1, Taç Vakfı Yayınları, İstanbul.
8. Eravşar, O. (2004). Tokat Tarihi Su Yapıları (Hamamları), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, Baskı Erman Ofset, Konya.
9. Erpi, F., 1990. Türk Halk Mimarisi Sempozyumu Bildirileri, Mart, Ofset Reformat Matbaası, Ankara, Bildiriler Kitabı, 73-83.
10. Texier, C. (2002). Küçük Asya, Üçüncü Cilt, Enformasyon ve Dökümantasyon Hizmetleri Vakfı, Ankara.
11. Turan, O. (1996). Selçuklular Zamanında Türkiye, 4. Baskı, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.
12. Yavi, E. (1986). Tokat , Baskı: Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş., İstanbul.

KARADENİZ SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

YAZIM KURALLARI

Yazılar, PC uyumlu Microsoft Office Word 2003 veya sonrası sürümler ile yazılmış olmalıdır. Kelimelerin imlasında Türk Dil Kurumu'nun en son çıkardığı İmla Kılavuzu esas alınmalıdır

I. Başlık

14 yazı büyüklüğünde, kelimelerin ilk harfi büyük, koyu ve ortalanmış biçimde yazılmalı ve konu hakkında bilgi verici olmalıdır.

II. Yazar(lar)ın Adı

Dergide yazar ad(lar)ı yazılırken herhangi bir akademik unvan belirtilmez. Yazar(lar)ın akademik unvanı, çalıştığı kurum ve yazışma adresi dipnot biçiminde sayfanın altına yazılır.

Yazarı tanıttıcı bilgi ilk sayfanın altında verilecek 9 yazı büyüklüğünde olmalıdır (Prof. Dr. M.S. Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü gibi).

Makalenin yazarı; adını, soyadını, görev yaptığı kurumu ve akademik unvanını tam ve açık olarak belirtmeli kendisi ile doğrudan iletişim kurulabilecek telefon numarası, açık adresi ve elektronik posta adresini vermelidir.

III. Özet

Özet İngilizce ve Türkçe olmak üzere her iki dilde “Özet” ve “Abstract” başlığı altında yazılmalıdır. 10 yazı büyüklüğünde, tek satır aralığında, her iki yana yaslı ve 200 sözcüğü geçmeyecek şekilde yazılmalıdır. Türkçe ve İngilizce anahtar sözcükler “Anahtar Sözcükler” ve “Key Words” başlığı altında 3 ile 5 kelime arasında bulunmalıdır. Türkçe özetten sonra Türkçe “Anahtar Sözcükler”, İngilizce özetten sonra İngilizce “Key Words” kısmı yer almalıdır.

IV. Bölüm Başlıkları:

12 yazı büyüklüğünde, kelimelerin ilk harfi büyük, koyu ve ortalanmış biçimde yazılmalı ve numara verilmeden birbirini izleyecek şekilde sıralanmalıdır.

V. Alt Bölüm Başlıkları:

11 yazı büyüklüğünde, kelimelerin ilk harfi büyük, koyu ve ortalanmış biçimde yazılmalıdır.

VI. Metin

Ana metin;

- a) A4 kağıt boyutuna 3 cm kenar boşlukları ile,
- b) 11 yazı büyüklüğünde Times New Roman yazı tipi ile,
- c) 1,5 satır aralığı ile,
- d) Her iki yana yaslı olacak şekilde,
- e) 6000 sözcüğü geçmeyecek şekilde yazılmalıdır.

VII. Kaynaklar:

Kaynaklar kısmı APA (American Psychological Association, 2001: 5. baskı) kurallarına uygun olacak şekilde yazılmalıdır. APA ilgili daha fazla bilgiye ulaşmak için aşağıdaki web adreslerinden yararlanılabilir.

<http://owl.english.purdue.edu/owl/resource/560/01/>

http://www.english.uiuc.edu/cws/wworkshop/writer_resources/citation_styles/apa/apa.htm

Yazı Metninde Kaynak Gösterme

Cümlede yazarların isimleri kaynak olarak belirtilmişse yazarların soy isimlerinin yanında parantez içinde kaynağın basım tarihi yazılır.

Örnek: Özçağlar (2008),.....

Yazarlar cümle içinde kaynak olarak gösterilmemiş ise cümle bitiminde parantez içinde yazar soy isimleri ve tarih birlikte yer alır.

Örnek: .....(Özçağlar, 2006).

Eğer birden fazla kaynak varsa kaynaklar “;” işareti ile ayrılır ve alfabetik sıraya göre ilk yazarın soy isim baş harfine göre yazılır.

Örnek; (Akçay, 2002; Bozkurt ve Koray, 1992; Kılıçoğlu ve Altun, 2002).

Kaynakta ikiden fazla (5 yazara kadar) yazar varsa ilk defa referans verirken bütün yazarlar soy isimleri ile sıraladıktan sonra daha sonraki referanslarda ilk yazarın soy isimi ile birlikte Türkçe makaleler de “ve diğer.” şeklinde kullanılır.

Örnek: ..... (Başaran, Yılmaz, Erteğün ve Öztürk, 1985). Başaran ve diğer. (1985) göstermiştir ki...

Eğer kaynak, altı ya da daha fazla yazar içeriyorsa her zaman ilk yazarla birlikte Türkçe makaleler de “ve diğer.” şeklinde kullanılır.

Bir kaynaktan yararlanırken o kaynak başka bir kaynaktan yararlanmış ise;

Örnek: Ana kaynak "Doğan" olsun ve siz o kaynaktan yararlanmadınız bu kaynağı ("Demir") çalışmasından yararlandınız, bu durumda aşağıdaki gibi referans yazılmalı: Doğan (aktaran Demir, 2001).....

VIII. Alıntılar

I. Direkt alıntılarda her zaman yazar, tarih ve sayfa numaraları referansta belirtilmelidir. Alıntı 40 kelimedenden az ise cümle çift tırnak içinde belirtilmelidir,

Örnek 1. “.....”(Güneş, 2006, s. 2).

Örnek 2. Başar (2001) öğrenmeyi “.....” (s.46) olarak tanımlamaktadır.

II. Alıntı 40 ya da daha fazla kelimeyi içeriyorsa tırnak içinde değil normal makaledeki yazıdan ayırmak için, block format’ında, her satır soldan itibaren beş boşluk olacak şekilde yazılmalıdır.

IX. Kaynakça

Kitap

Piaget, J. (1929). *The Child's Conception of the World*. London: Routledge and Kegan Paul.

Fidan, N. ve Erden, M. (1994). *Eđitime Giriş*. Ankara: Meteksan Anonim řirketi.

Editörlü Kitap

Güneş, T. (2006). Fen Bilgisi Laboratuvar Deneyleeri. Anı Yayıncılık (Ed.), *Fen Bilgisi Öğretiminde Laboratuvarın Yeri ve Önemi* (s. 3-4). Ankara.

Hakemli Dergideki Makale

Sheridan, J.M. (1968). Children's Awareness of Physical Geography. *The Journal of Geography*, 67, 82-86.

Eraslan, A., ve Aspinwall, L (2007). Quadratic Functions: Students' Graphic and Analytic Representations. **Mathematics Teacher**, 101 (3), 233-237.

Basılmamış Lisansüstü Tezler

Fakir, B. (2007). **Eđitimde Yeni Yönelim**. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ERIC Dokümanı

Huld, A., ve Belle, F. (2002). **The Psychology of Mathematical problem solving** (Report No. ABCDE-RR-99-2). East Lansing, MI: National Center for Research on Teacher Learning. (ERIC No. ED123456)

Sempozyum /Konferans, Toplantı ve Proceedings
Barlow, D. H., Chorpita, B. F., ve Turovsky, J. (1996). The modeling perspective on world problems. In R. Jacques (Ed.), **Atlanta Symposium on Activation: Vol. 22. Constructing Meaning for The Concept of Equation** (pp. 333-343). Lincoln: University of Atlanta Press.

Walter, J. K., ve Huston, H. N. (1995). Student understanding of topics in linear algebra. **Proceedings of the National Academy of Physics, USA, 25**, 11111-12222

Web sitesi

<http://www.abcdefg.org> (24.08.2008)

X. Dipnot

Yazılarda dipnot verilmesi gerektiğinde, açıklamalar metin içinde numara verilerek sayfa sonunda belirtilmelidir. Dipnotlar 8 punto, Kaynakça kısmındaki referanslar 9 punto olmalıdır.

XI. Şekiller

Şekil yazısı şeklin altında 10 yazı büyüklüğünde koyu olarak yazılmalıdır. Eğer metnin içinde birden fazla şekil yer alıyorsa numaralı olarak verilmelidir. Şeklin adı belirtildikten sonra, eğer şekil bir başka kaynaktan alınmış ise, alıntı yapılan kaynağa gönderme yapılır.

XII. Tablolar

Tablolar metin içinde, tablo yazısı tablonun üstünde ve numaralandırılarak verilmeli, içeriği tablo numarasının yanında başlık olarak açıklanmalıdır. Tablo başlıklarının sadece ilk harfleri büyük olarak düzenlenmelidir. Tabloların sağına ya da soluna herhangi bir yazı yazılmamalıdır. Tablo başlığı 10 yazı büyüklüğünde olarak, tablo içeriği de 9 veya 10 yazı büyüklüğünde olmalıdır.

Not: APA' nın genel özellikleri bölümünde örnek olması amacıyla verilmiş olan referanslardan bir kısmının gerçek referanslarla ilgisi yoktur. Bu referanslardan bir kısmının bulunması gerçek olmadıklarından dolayı mümkün değildir.